

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mariusz Łodko

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku J. K.

przy uczestnictwie Gminy Siewierz, W. N., A. N., X. N., R. B., Spółki [...] w S., T. S.,
I. O., L. N., E. W., A. D., E. G., B. N., Y. N. i Z. N.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 stycznia
2022 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie
z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt VI Ca 72/19

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 27 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że stwierdził, iż W. W. nabyła z dniem 15 października 1989 r. w drodze zasiedzenia nieruchomość gruntową stanowiącą działkę [...] o powierzchni 380 m², położoną w S. przy ul. [...], zabudowaną budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi (pkt I) oraz oddalił apelację w pozostałej części (pkt II).

Skargę kasacyjną od powyższego postanowienia złożyła W. W..

Zarządzeniem z 17 czerwca 2021 r. pełnomocnik J. K., który wstąpił do sprawy jako następca prawny wnioskodawczyni, został wezwany do wskazania adresów zamieszkania wszystkich uczestników postępowania – w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej.

Z uwagi na bezskuteczny upływ określonego terminu, postanowieniem z 28 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie odrzucił skargę kasacyjną.

Powyższe orzeczenie zaskarżył zażaleniem wnioskodawca, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść postanowienia w postaci art. 398⁴ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 126 § 2, art. 130 § 1, art. 398²¹ i art. 391 w zw. z art. 130 § 5 w zw. z art. 87¹ k.p.c. przez bezwzględne uznanie skargi kasacyjnej jako pierwszego pisma procesowego w sprawie i żądanie obligatoryjnego wskazania adresów uczestników postępowania tylko i wyłącznie przez pełnomocnika będącego adwokatem, co w konsekwencji doprowadziło do zasadniczej rozbieżności między formalizmem prawa procesowego od formalizmu jego stosowania, tj. naruszenia zasady *falsa demonstratio non nocet* oraz wybiórczym potraktowaniem orzecznictwa Sądu Najwyższego ukierunkowanego na niekorzyść wnioskodawcy;

2. naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 328 § 2 w zw. z art. 361 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. z uwagi na fakt, że z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie wynika jasno, na jakich faktach Sąd się oparł, a przez to niewyjaśnienie przyczyn, dla których Sąd doszedł do przekonania, dlaczego nie uznał odmiennych poglądów orzecznictwa i piśmiennictwa, co z kolei utrudnia, a wręcz uniemożliwia merytoryczną kontrolę orzeczenia i jednocześnie narusza prawo do obrony wnioskodawcy ze względu na zdawkowe przedstawienie przesłanek własnej decyzji.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 398⁴ § 3 zd. 1 k.p.c. ponadto skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach

o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia.

W świetle treści przytoczonego powyżej przepisu, pojawia się pytanie o zakres sformułowania „wymagania przewidziane dla pisma procesowego”.

W nauce prawa wyrażono zapatrywanie, w myśl którego zgodnie z art. 398⁴ § 3 k.p.c. skarga kasacyjna w sprawach z zakresu prawa pracy powinna spełniać ogólne wymogi pisma procesowego (art. 126 i n. k.p.c.), takie samo odesłanie znajduje się w przepisie art. 368 § 1 *in principio* k.p.c., regulującym wymogi apelacji. Ponadto skarżący winien podać wartość przedmiotu zaskarżenia.

Oznaczenie adresu strony przeciwnej powinno nastąpić z uwzględnieniem art. 387¹ k.p.c. nakazującym stronie informowanie o każdej zmianie adresu w czasie od uprawomocnienia się orzeczenia drugiej instancji do upływu sześciomiesięcznego terminu na wniesienie skargi. Przepis ten, mimo że nie jest nadmiernie precyzyjny, zapewnia skuteczność doręczenia i eliminuje konieczność żmudnego poszukiwania adresu przeciwnika procesowego. Jeżeli strona nie podała swojego aktualnego adresu ponosi negatywne skutki przyjęcia fikcji doręczenia na poprzedni adres [por. Krzysztof W. Baran (red.), System Prawa Pracy. Tom VI. Procesowe prawo pracy, Warszawa 2016, rozdział 25.2.5].

W judykaturze podkreślono, że skarga kasacyjna powinna zawierać nie tylko oznaczenie stron lub uczestników postępowania (art. 126 § 1 pkt 1 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.), lecz także wskazanie ich miejsca zamieszkania lub siedziby (art. 126 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.) - por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2016 r., IV CZ 34/16, niepubl.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia wskazano m.in., że za uznaniem skargi kasacyjnej za pierwsze pismo procesowe w sprawie w rozumieniu powyższego przepisu przemawia jednolicie przyjmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, że "sprawę" w znaczeniu technicznopprocesowym stanowi zespół czynności procesowych stron i sądu podejmowanych w celu merytorycznego rozstrzygnięcia o zasadności żądania pozwu czy wniosku. Sprawą w tym rozumieniu jest więc zespół czynności procesowych stron i sądu podejmowanych od chwili wniesienia pozwu (wniosku) do chwili uprawomocnienia się orzeczenia co

do istoty sprawy. Wraz z uprawomocnieniem się takiego orzeczenia, kończy się sprawa rozstrzygana w postępowaniu dwuinstancyjnym przez sądy powszechne i może rozpocząć się postępowanie kasacyjne, wszczynane wniesieniem skargi kasacyjnej, która inicjuje to odrębne, szczególne i nadzwyczajne postępowanie. W tym znaczeniu skarga kasacyjna wszczyna nowe postępowanie i nową sprawę rozpoznawaną nie przez sąd powszechny, lecz przez Sąd Najwyższy, w której obowiązują szczególne zasady, między innymi nie obowiązuje zwolnienie od kosztów sądowych przyznane w postępowaniu przed sądami powszechnymi pierwszej i drugiej instancji ani nie obejmuje jej pełnomocnictwo procesowe ustanowione przez stronę czy sąd w postępowaniu w pierwszej i drugiej instancji (por. m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasadę prawną z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122).

W najnowszej literaturze przedmiotu podkreślono, że skarga kasacyjna jest pismem procesowym, które wszczyna postępowanie kasacyjne, zatem powinna spełniać wymogi formalne przewidziane dla pierwszego pisma procesowego, o którym mowa w art. 126 i 126¹ k.p.c. [por. T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I, Warszawa 2019, s. 1372].

Oczywiście, można spotkać również poglądy odmienne, jednakże wskazane powyżej odrębności postępowania kasacyjnego, na które zwrócono uwagę przede wszystkim w judykaturze, uzasadniają postawienie tezy, że skarga kasacyjna inicjuje odrębne, szczególne i nadzwyczajne postępowanie, wszczynane już po zakończeniu merytorycznego postępowania instancyjnego, a zatem w istocie stanowi pierwsze pismo w sprawie. W takiej sytuacji zaś, powinna spełniać również wymogi formalne wskazane w art. 126 § 2 k.p.c., a więc m.in. oznaczenie miejsca lub siedziby i adresy stron, jak również przedstawicieli ustawowych i pełnomocników stron.

Bez względu jednakże na zaprezentowaną powyżej wykładnię art. 398⁴ § 3 zd. 1 k.p.c., pełnomocnik następcy prawnego wnioskodawczyni, został wezwany do uzupełnienia braku formalnego skargi kasacyjnej przez wskazanie adresów zamieszkania uczestników postępowania. W takiej sytuacji, profesjonalny pełnomocnik powinien dostosować się do tego wezwania i wykonać je, a nie

wdawać się w dyskusję z Sądem, tym bardziej, że w przypadku polemicznych wypowiedzi, istotniejszy jest interes strony, a nie własny punkt widzenia.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c.